

CİN SURESİ (2)

(...dünden devam)

Tefsîr:

Cinn, cins ismi olup tekili *cinnî*dir. Avrupalıların genie, Latinlerin genius dedikleri de budur. Gözle görülmeyen birtakım varlıklara *cinn* denir. Bu kelimenin kökünde gizlilik anlamı vardır.

Cenne,

örttü, gizledi;

cunneh,

kalkan, yani sahibini örtüp koruyan siper;

cenîn

ana rahmindeki çocuk, yâhut kabir;

cenân

bedendeki kalb;

cennet

ağaçların zeminini örttüğü bahçe;

cünûn

aklı örten hastalık demektir. İnsanın karşılığı olarak gözden gizli birtakım varlıklara

cinn

denir ki bu genel anlamda bütün ruhsal varlıklar: melekler, şeytanlar bu tabirin içine girer. Bir başka tanıma göre

cinn,

ruhsal varlıkların hepsi değil, bir kısmıdır. Râğıb'a göre ruhsal varlıklar üç kısma ayrılır:

1) Hepsini hayırlı olan varlıklar ki bunlar meleklerdir.

2) Hepsini kötü olan varlıklar ki bunlar da şeytanlardır.

3) Hem iyisi, hem kötüsü bulunan varlıklar ki işte cinn denince bu üçüncü kısım hatıra gelir.

Râğıb ruhsal varlıkları böyle bir sınıflandırmaya tabi tutmuş ise de bu sınıflama pek sağlam değildir. Gerçekte ruhsal varlıklar üç değil, iki bölüme ayrılır: İyiler, ki bunlar meleklerdir. Hem iyisi, hem de kötüsü bulunan varlıklar ki bunlar da cinlerdir. Cinlerin iyisine sadece *cinnî*, kötüsüne de

şeytân

denir. Kur'ân-ı Kerîm'de:

"İblîs, cinlerden idi. Rabbinin buyruğu dışına çıktı"

(Kehf: 50)

âyetiyle şeytânın, cinlerden olduğu belirtilmektedir. Artık şeytanları cinlerden ayrı bir sınıf saymak, sağlam bir temele dayanmaz. İmam Fahreddîn Râzî bu konuda şöyle diyor:

"Eskiden beri insanlar cinin var olup olmadığına ihtilâf etmişlerdir. Filozofların çoğundan nakledilen söze göre *cinn* yoktur. Çünkü Ebû Alî ibn Sînâ, eşyânın tanımı hakkında: "*Cinn*, çeşitli biçimlere girebilen hevâî bir canlıdır" dedikten sonra "Bu tanım, bu adın açıklamasıdır" diyor ki bu sözden, bu açıklamanın, sadece adın açıklaması olduğu, bu hakikatin hariçte (görünen dünyâda) bir varlığı olmadığı anlaşılır.

"Fakat din erbabı, peygamberleri doğrulayanlar, cinnin varlığını söylemişlerdir. Eski filozoflardan büyük bir cemâat ve ruhâniyyet ashâbı, cinnin varlığını itiraf ederler ve bunlara süflî ruhlar adını verirler. Onlara göre süflî ruhlar, çağırınca daha sür'atle gelirler ama zayıftırlar. Felekî ruhlar ise çağrıya daha ağır gelirler ama daha güçlüdürler.

"Cinni kabul edenler de iki kısma ayrılır: Birincilere göre cinler cisim değil veya cisimde bir hal değil, kendi başlarına kaim (bağımsız) cevherlerdir. Fakat bu sözden onların, Allah'ın zâtına eşit olması gerekmez. Çünkü bunların cisim ve cismâniyet (cisimde bir hal) olmaları selûbdur. Selûbda ortaklık, mâhiyette ortaklığı gerektirmez. Fakat varlığı için bir mahalle ihtiyacı olmak bakımından ortak niteliğe sâhip bulunan arazlar, nasıl mahiyet bakımından farklı iseler, bu süflî cevherler de cisim olmamak bakımından ortak nitelikte, fakat mâhiyet bakımından çeşitlidirler: Kimi hayırlı kimi şerli; kimi kerîm, kimi hür, iyiliksever; kimi alçak, bayağı, kötülükseverdir. Bunların çeşitlerinin, vasıflarının sayısını yalnız Allah bilir.

(devamı yarın..)